

متن کامل بیانیه سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران

در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

سپتامبر ۲۰۰۴

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

آقای رئیس

گزارش ماه سپتامبر مدیرکل، تصویر امیدبخشی از همکاری ایران را ارائه داد که آژانس را نسبت به پیشرفت سریع به سمت حل و فصل موضوعات باقی مانده قادر می سازد. پایان این مسائل به وضوح قابل تصور بوده و هست. عجیب اینجاست که چنان روند مثبتی، واکنش متناسب خود را در برخی محافل به دنبال نداشته است. درحالی که جامعه بین المللی قائل به توسل به رژیم حقوقی موجود آژانس برای روشن شدن سوء تفاهمات و ایجاد اعتماد مجدد بوده اند، عوامل تندرو در یک کشور (آمریکا) که همواره نسبت به کارایی و فایده آژانس و سازوکارهای چندجانبه مشابه بی اعتنایی نشان داده اند، به محض آن که متوجه شده اند آن رفتار جنون آمیزی را که برای ایجاد آن سرمایه گذاری سنگینی که کرده اند در حال از میان رفتن است، احساس خطر کرده اند. راه حل این عوامل تندرو، تلاش برای توقف عجلولانه این روند و فضا سازی برای تقابل بوده است. این دقیقاً همان چیزی است که آن ها تمام منابع عظیم خود را برای تحقق آن به کار گرفتند. از این رو، تعجب انگیز نیست که در ردپایی که آن ها در پیش نویس قطعنامه برجای گذاشتند، بگوئیم این قطعنامه حاوی ناسازگارترین متن در مورد این موضوع تاکنون و بیگانه با ادبیات و روح گزارش است.

اتخاذ این تاکتیک مخرب، شکست و ضربه ای برای آژانس است. شکستی که شاید به واسطه آن بایستی بابت از دست دادن بهترین فرصت برای افزایش اعتبار و تمامیت آژانس و حرکت به سمت حل و فصل موضوع و اجتناب از تقابل افسوس خورد. اجازه دهید بیشتر توضیح دهم:

از سپتامبر گذشته، بازرسی های بیشتری در ایران نسبت به هر کشور دیگری در طول تاریخ راستی آزمایی های پادمان آژانس انجام گرفته است. در واقع، پس از انجام بیش از ۸۰۰ نفر روز بازرسی شامل بازرسی های سرزده، نه تنها هیچ تردید و ابهامی ایجاد نشده بلکه درحقیقت یافته اولیه مدیرکل مبنی بر این که تا این تاریخ هیچ مدرک و گواهی که اثبات کند مواد و فعالیت های قبلاً اظهار نشده هسته ای با برنامه سلاح هسته ای مرتبط بوده وجود نداشته است را صحه گذاشته است؛ یافته ای که شورای حکام همواره راه را بر شناسایی آن بسته است.

^۱ این بیانیه توسط پیروز حسینی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان های بین المللی در وین قرائت شده است.

ایران در بالاترین سطوح همواره اعلام داشته که از منظر راهبردی، سیاسی، اقتصادی، دینی و اخلاقی تولید، برخورداری و استفاده از سلاح های هسته ای و دیگر سلاح های کشتار جمعی برای آن خطرناک، غیرمنطقی و غیرقابل قبول است. از این رو، ایران هرگز به دنبال سلاح های هسته ای نبوده و در عین حال، همواره بر حق خود در تمام زمینه های فناوری صلح آمیز هسته ای پافشاری کرده و خواهد کرد.

به منظور تأمین اعتماد درازمدت جامعه بین المللی در قالب یک رژیم حقوقی چندجانبه قابل قبول، ایران در دسامبر ۲۰۰۳ پروتکل الحاقی را امضاء و اجرای آن را بلافاصله آغاز کرد. در می ۲۰۰۴، ایران اظهاریه های اولیه خود را در ۱۰۳۳ صفحه تهیه کرد که در واقع نوعی رکوردشکنی از جانب ایران در ارائه گزارش در چارچوب زمانی تعیین شده در پروتکل بود. ایران سری کامل نسخه اصلاح شده اظهاریه های اولیه خود از جمله اطلاعات تفصیلی در مورد برنامه تحقیق و توسعه خود طی ده سال آینده و همچنین اظهارنامه های مربوط به صادرات و واردات خود را به آژانس ارائه کرده است. به علاوه، ایران امکان ۱۳ مورد دسترسی تکمیلی به اماکن مختلف را بر طبق ماده ۴ پروتکل که اغلب این دسترسی ها تنها با ۲ ساعت اعلام قبلی بوده اند، فراهم نمود. اکنون که مسائل باقی مانده به حل و فصل خود نزدیک می شوند، اجرای پروتکل الحاقی بهترین ابزار تضمین حصول اطمینان جامعه بین المللی در مورد ماهیت صلح آمیز و قانونی برنامه هسته ای ایران است.

به عنوان یک اقدام اعتمادساز و متعاقب تفاهم با سه کشور بزرگ اروپایی (EU۳)، ایران در رویکردی ویژه و استثنایی و داوطلبانه اقدام به تعلیق فعالیت های قانونی و برحق غنی سازی اورانیوم نمود. ایران این اقدامات داوطلبانه را در نتیجه توافق با سه کشور اروپایی انجام داد، توافقی که تعهدات متقابلی را نیز در پی داشت. ایران به نوبل خود به این توافق به طور کامل عمل کرد و برپایل تفاهمات به عمل آمده به آژانس اجازه داد این اقدامات داوطلبانه را راستی آزمایی کند که راستی آزمایی ها به درستی انجام و گزارش آن تسلیم اجلاس قبلی شورای حکام شد. طرف مقابل، مایل به همکاری و عمل به تعهدات خود نبود. از این رو، حوزه و گستره تعلیق به همان نسبت تعدیل گردید. ایران یک بار دیگر اقدام داوطلبانه خود را به طور کامل انجام داد و آژانس آن را راستی آزمایی کرد. قاعدتاً نباید هیچ سوء تفاهمی در مورد ماهیت غیرالزام آور و کاملاً داوطلبانه این اقدامات وجود داشته باشد. هرگام و هر اقدام در زمینه اعتمادسازی تنها می تواند منشأ تفاهمات و توافقات سیاسی و نه مطالبات و خواسته های فراحقوقی و فراقانونی داشته باشد.

یافته ها، جمع بندی ها و ارزیابی های مدیرکل در گزارش او بر روند کاملاً مثبت همکاری ها و پیشرفت تحقیقاتی شهادت می دهد که به سمت تأیید جامع اظهارات و فعالیت های ایران نزدیک می شود. اجازه می خواهم به طور موجز، برخی از این موارد را ذکر کنم: "مدیرکل از ارائه اطلاعات اضافی اخیر توسط ایران در پاسخ به درخواست های آژانس از جمله ارائه سریع توضیحات در مورد اظهاریه اولیه ایران درخصوص پروتکل الحاقی استقبال کرده است. آژانس به پیشرفت مداوم خود در درک برنامه هسته ای ایران و این که این تحول رو به رشد به آژانس در جمع بندی های قطعی و تأیید صحت و کامل بودن اظهاریه های ایران در ارتباط با تمام ابعاد برنامه هسته ای اش کمک می کند، ادامه می دهد. تحقیقات پیرامون فعالیت های غنی سازی لیزر و آزمایش های اعلام شده در زمینه تبدیل اورانیوم به نقطه ای رسیده است که پیگیری های بعدی به عنوان یک موضوع مرتبط با اجرای عادی پادمان انجام خواهد شد. آژانس به درک بهتری در مورد تلاش های ایران در رابطه با طراحی، ساخت و استفاده از سانتریفیوژهای P1 و P2 نائل آمده است. و به طور خلاصه این که آژانس در حال پیشرفت مداوم به سمت درک برنامه های هسته ای ایران است.

اکنون اجازه دهید به بررسی موضوع عدم تطابق پیش نویس قطعنامه با گزارش پردازیم. پیش نویس این قطعنامه نخستین مورد از آغاز این فرایند است که هیچ اشاره مثبتی در آن به همکاری ایران به رغم وجود علائم فراوان مثبت در این ارتباط در گزارش مدیرکل، نشده است. تنها وجه مثبت در این زمینه، اشاره کلی مثبت به همکاری ایران با آژانس در گزارش مدیرکل در نسخه اولیه قطعنامه است که به نحوی آشکار از نسخه اصلاح شده حذف شد که از منظر تطابق و سازگاری متن قطعنامه با گزارش مدیرکل، می توان مسیر عمومی تهیه پیش نویس قطعنامه را غیرمنطقی تلقی کرد. به علاوه، چندین یافته بسیار مهم آژانس که در گزارش آمده است، در پیش نویس متن قطعنامه کاملاً نادیده انگاشته شدند که از جمله می توان به موضوع پایان تحقیق پیرامون غنی سازی لیزر و تبدیل اورانیوم و همچنین اعتبار و صحت ادعای ایران مبنی بر منشأ خارجی آلودگی اورانیوم با غنای بالا اشاره کرد. فراموش نمی کنیم که در نوامبر سال گذشته، یک فعالیت شرورانه و خطرناک مانع اشاره به یافته بسیار مهم مدیرکل مبنی بر فقدان مدرکی دال بر انحراف برنامه های هسته ای ایران در متن قطعنامه شد. در واقع، این موضوع تفاوتی ایجاد نکرد. زیرا هرچند آن قطعنامه یافته های مدیرکل را مورد شناسایی قرار نداد، اما بازرسی های جامع و سرزده واقعیت امر را روشن ساخت.

با این وجود، آن چه اهمیت دارد این است که بی‌اعتنایی محض به چنان جمع‌بندی‌های محوری، اصل استقلال و اعتبار رژیم بازرسی‌های آژانس را مخدوش می‌کند. این موضوع نشان می‌دهد که گزارش‌های آژانس برای برخی‌ها که از قدرت خطرناک و ناسالم سوء استفاده برخوردارند، فاقد اهمیت بوده و تنها هنگامی مفید هستند که در جهت تأیید اظهارات و ادعاهای آن‌ها باشند. در غیر این صورت، پیشرفت مستمر کار با آژانس باید دچار اختلال شده و مورد غفلت و چشم‌پوشی قرار می‌گیرد، کما این که در پیش‌نویس قطعنامه کنونی شاهد آن هستیم.

به منظور اجتناب از هرگونه سوء‌ظن و بی‌اعتمادی یا اطلاعات نادرست و برای ثبت در صورتجلسات، مایلم تأکید کنم که اظهارات کانادا مبنی بر الزام شورا بر گزارش‌های قصورها یا موارد نقض در گذشته به شورای امنیت، بیان‌گر قرائت بسیار جزئی و محدود اساسنامه و مفاد آن بوده و به هیچ وجه متضمن تفسیر حقوقی واقعی از آن نیست. در اظهارات نماینده کانادا، چیز جدیدی را بدست نیاوردم. این چیز جدید، همان واقعیت‌های موجود است که در گزارش مدیرکل هم انعکاس یافته و نماینده آمریکا به آن اشاره‌ای نکرده است. اظهارات نماینده آمریکا همانند مواردی که در اجلاس قبلی شورا هم توسط وی تکرار شد، مملو از حدس و گمان‌های نامطمئن است که به وسیله آنها سعی کرده اعضای شورا و مدیرکل و آژانس را متقاعد سازد که ایران برنامه سلاح هسته‌ای دارد. نماینده آمریکا ترجیح می‌دهد گزارش مدیرکل را تا زمانی که با ادعاها و حدس‌های او همخوانی و همراهی ندارد، گوش ندهد و مطالعه نکند. مقامات آمریکا اتهامات را از طریق منابع آزاد به ایران وارد کرده‌اند که ۱۳ مورد از این ادعاها به واسطه دسترسی تکمیلی از سوی آژانس پیگیری شده است و هیچ کدام اظهارات و ادعاهای آمریکا را اثبات نمی‌کنند. نماینده آمریکا را دعوت می‌کنیم ادعای خود را با ارائه هرگونه مدرک درمورد برنامه هسته‌ای ایران جهت اطلاع و توجه مدیرکل و آژانس اثبات کند، مشروط بر آن که آمریکا به پذیرش یافته‌های مدیرکل تن در دهد و به تبع آن از ادعاهای خود عقب‌نشینی کند.

همچنین اجازه می‌خواهم به برخی از موارد مطرح شده توسط نماینده انگلیس پاسخ دهم. او اشاره کرد که اعتمادسازی شبیه یک شیرآب نیست که باز و بسته شود. باید بگوییم که اکنون شیرهای آب پیشرفته‌ای وجود دارد که برای بازوبسته شدن یک سال وقت نمی‌خواهد. یک سال است که ایران به مفاد پروتکل الحاقی عمل می‌کند، کاری که ماحصل خرد جمعی ما مبنی بر اطمینان بخشی درمورد ماهیت صلح‌آمیز برنامه مان است. بخش‌های مهم قطعنامه پیشنهادی، به

خوبی بیان گر وجود نیت و اراده ای مبنی بر عدم تطابق و سازگاری آشکار آن با مفاد گزارش مدیرکل است.

برخی به طور آشکار، نیت و قصد خود را اعلام کرده اند. آن ها با علم به این که یک رویکرد آینده نگر ادعاهای ایران را بیشتر اثبات خواهد کرد و این که گزارش نوامبر برپایه تحقیق بیشتر علاقمند و مفید به تبیین موضوعات باقی مانده است، اذعان کرده اند که با نیت آشکار برای برگرداندن عقربه ساعت به عقب و برگرداندن فرایند به چندسال قبل دست به اقداماتی زده اند. همه ما می دانیم که آن ها نیاز به استفاده از چنان زبان و ادبیاتی دارند تا آن را ابزاری برای تحمیل خواسته های فراقانونی خود قرار دهند.

در هر حال، منظور از چنان اقدامی این نیست که در رأی گیری نشان داده شود. هیئت جمهوری اسلامی ایران توجه کرد که به واسطه استفاده معمولی از مقررات و آئین نامه ها، قطعنامه پیشنهادی بایستی مسیر جداگانه ای پیموده باشد. ما همچنین به اظهارات سفیر انگلیس توجه کردیم که تصمیم داوطلبانه ایران برای تعلیق به عنوان یک اقدام اعتمادساز، یک تعهد حقوقی محسوب نمی شود. ما اصلاحات صورت گرفته از سوی گروه نم، اظهارات نماینده انگلیس و سایرین و همچنین ارزیابی قطعنامه ای که بدون رأی گیری تصویب شد و همچنین واکنش خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهیم داد.